

Crearea identității heraldice a Republicii Moldova: bilanțuri și direcții de evoluție

Silviu ANDRIEȘ-TABAC

În viața cotidiană, ideea de heraldică însumează toate însemnele heraldice, vexilologice, imnice, faleristice și uniformistice, care definesc identitatea simbolică (vizuală sau auditivă) oficială a unei persoane fizice sau juridice. Deși în zilele noastre fiecare dintre tipurile de însemne invocate face obiectul de studiu al unei științe specializate aparte, omul contemporan continuă să le vadă împreună, „într-o familie științifică” cu denumirea generică de heraldică, căci, în fond, heraldica este disciplina cea mai veche care s-a autodefini clar și statornic încă din secolul al XVI-lea și din care s-au desprins pe rând celelalte științe. Este exact domeniul larg de acoperire simbolică avut în vedere de Legea Republicii Moldova cu privire la simbolurile publice și supravegheat de Comisia Națională de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii.

Crearea identității heraldice a țării noastre a fost determinată istoric de apariția Republicii Moldova pe harta lumii ca stat recunoscut oficial, iar îmbrățișarea treptată a valorilor naționale românești, europene și democratice universale de către acest stat a conturat sursele și modelele de inspirație: tradiția autohtonă și realizările clasice ale Occidentului.

Procesul heraldic în țara noastră a avut, în opinia autorului, trei puncte de pornire. Primul, produs în anii 1989-1991, a constat în elaborarea simbolurilor de stat iminente: drapelul, stema, imnul. Comisia oficială creată atunci pentru studierea simbolurilor istorice și căutarea unor soluții identitare potrivite noului stat, precum și anunțarea unui concurs pentru stema de stat au implicat plenar mediile științifice și artistice, mijloacele de informare în masă și masele largi ale intelectualilor – căci pe atunci fiecare om se simțea cetățean coparticipant la făurirea țării – a avut drept efect diseminarea cunoștințelor științifice și „trezirea simbolistică” a noii națiuni statale. Acel entuziasm național împlinit a contat peste câțiva ani, în bătăliile din 1994-1995 pentru imnul de stat: deși nu a ieșit

victorios din lupta cu reacțiunea de epocă, nu a fost nici înfrânt, noul imn fiind la fel de atașat valorilor naționale.

Celelalte atribute simbolice de identificare internă sau externă a Republicii Moldova (moneda națională etc.) au fost elaborate mai puțin democratic, în stilul vechii nomenclaturi, fără o participare efectivă a societății civile. Singurii parțial admiși în procesul de creație erau deputații din Parlament și presa care relatează ce mai afla din sursele guvernamentale și parlamentare. Cu toate acestea, un al doilea punct de pornire a procesului heraldic moldav îl vedem în crearea sistemului național de distincții de stat, inaugurat de urgență în vara anului 1992. Departe de a fi perfect, acesta a contribuit la debarasarea de o bună parte din gândirea faleristică sovietică și la promovarea unor idei noi în domeniu, care vor da roade peste ani. O altă importanță a acestui act a constat în faptul că noua elită conducătoare a început să conștientizeze că procesul heraldic este unul permanent și că dirijarea lui trebuie într-un fel sau altul să fie asumată.

Când toate premisele s-au copt, la 5 decembrie 1995, pe lângă Președintele Mircea Snegur a fost instituită Comisia Națională de Heraldică, de numele și activitatea căreia se leagă practic toate realizările ulterioare în domeniu: crearea unui cadru normativ avansat, instituirea Armorialului General al Republicii Moldova, elaborarea unor însemne heraldice, vexilologice, faleristice și uniformistice (naționale, teritoriale, corporative sau particulare) de calitate și cu statut oficial, popularizarea cunoștințelor și a simbolurilor. Crearea Comisiei Naționale de Heraldică a constituit cel de-al treilea punct de pornire a procesului heraldic în țara noastră, care a început să dea din ce în ce mai multe roade.

Autorul face un fel de bilanțuri ale activității heraldice în țara noastră, mai ales de după 1995, și își expune opiniile asupra direcțiilor de evoluție a procesului heraldic în general.